

Електронний журнал «Державне управління: удосконалення та розвиток» включено до переліку наукових фахових видань України з державного управління (Категорія «Б», Наказ Міністерства освіти і науки України № 1643 від 28.12.2019).

Спеціальність – 281.

Державне управління: удосконалення та розвиток. 2025. № 2.

DOI: <http://doi.org/10.32702/2307-2156.2025.2.12>

УДК 35.072.1(043.5)

Н. Л. Шпортюк,

к. держ. упр, доцент кафедри менеджменту і права,

Дніпровський державний аграрно-економічний університет

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-1941-8522>

**ІНТЕГРАЦІЯ РЕФОРМ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ,
АГРАРНОЇ ПОЛІТИКИ ТА ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ ДЛЯ
ВІДНОВЛЕННЯ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ В УМОВАХ
ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ ТА ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ІНТЕГРАЦІЇ У
ПОВОЄННИЙ ПЕРІОД**

N. Shportiuk,

PhD in Public Administration, Associate Professor,

Associate Professor of the Department of Management and Law,

Dnipro State Agrarian and Economic University

**INTEGRATION OF LOCAL GOVERNMENT, AGRARIAN POLICY,
AND PUBLIC ADMINISTRATION REFORMS FOR THE RECOVERY
OF UKRAINE'S ECONOMY UNDER DECENTRALIZATION AND
EUROPEAN INTEGRATION IN THE POST-WAR PERIOD**

Стаття досліджує взаємозв'язок реформ у сферах місцевого самоврядування, аграрної політики та державного управління як ключовий фактор відновлення економіки України. Особливу увагу приділено ролі децентралізації та євроінтеграції у цьому процесі, адже вони сприяють зміцненню демократичних інститутів, підвищенню ефективності державного управління та адаптації економіки до сучасних викликів. Розглядаються питання відновлення інфраструктури, підтримки малого та середнього бізнесу, створення сприятливого інвестиційного клімату, а також забезпечення соціальної стабільності в умовах післявоєнного періоду. Аналізується досвід європейських країн, який може бути корисним для України. На основі отриманих результатів автор формулює практичні рекомендації для державної політики, спрямовані на розбудову сталої економічної моделі та інтеграцію у міжнародний економічний простір.

This research delves into the critical intersection of reforms within local governance, agricultural policy, and public administration as pivotal catalysts for Ukraine's economic resurgence in the aftermath of conflict. The study underscores the transformative role of decentralization and European integration, not merely as parallel processes, but as intrinsically linked mechanisms that hold the potential to reshape Ukraine's socio-economic landscape.

The analysis commences with a comprehensive examination of the multifaceted challenges confronting Ukraine's economic revitalization. It explores the intricate web of factors that have contributed to the nation's economic fragility, including the devastating impact of conflict, structural imbalances, and the imperative to align with European standards.

Central to the investigation is the exploration of how synergistic reforms across local governance, agricultural policy, and public administration can collectively address these challenges. The research posits that a holistic approach,

encompassing institutional strengthening, policy coherence, and effective implementation, is essential to unlock Ukraine's economic potential.

The study meticulously dissects the intricacies of local governance reform, emphasizing its potential to empower communities, enhance participatory decision-making, and foster local ownership of development initiatives. It analyzes the devolution of authority and resources to local levels, the strengthening of local representative institutions, and the promotion of civic engagement as crucial components of this reform process.

In parallel, the research delves into the complexities of agricultural policy reform, recognizing the agricultural sector's significant contribution to Ukraine's economy. It explores strategies to enhance agricultural productivity, modernize farming practices, diversify agricultural output, and promote sustainable rural development. The study also examines the challenges of land reform, access to finance for farmers, and the need to align with EU agricultural standards.

Furthermore, the research scrutinizes the imperative to overhaul public administration, recognizing its pivotal role in facilitating effective governance and efficient service delivery. It analyzes the need for greater transparency, accountability, and responsiveness within public institutions. The study also explores the importance of merit-based recruitment and promotion, capacity building for public officials, and the adoption of digital technologies to enhance public administration efficiency.

The research highlights the crucial role of decentralization in empowering local communities to take charge of their development trajectories. It analyzes the transfer of fiscal resources and administrative responsibilities to local authorities, the strengthening of local self-governance mechanisms, and the promotion of inter-municipal cooperation.

European integration is examined not only as an external driver of reform but also as an opportunity to align Ukraine's institutional framework and policy landscape with established European norms and standards. The study explores the

harmonization of legislation, the adoption of best practices, and the alignment with EU regulatory frameworks across various sectors.

The research also delves into the specific challenges of post-conflict reconstruction, recognizing the need to address the physical destruction of infrastructure, the displacement of populations, and the psychological scars of war. It explores strategies for infrastructure rehabilitation, housing reconstruction, economic reintegration of displaced persons, and the provision of social and psychological support services.

Ключові слова: *децентралізація, місцеве самоврядування, післявоєнне відновлення, державне управління, європейська інтеграція, економічний розвиток, реформи, інфраструктура, соціально-економічний розвиток, інституційна спроможність.*

Keywords: *decentralization, local government, post-war recovery, public administration, European integration, economic development, reforms, infrastructure, socio-economic development, institutional capacity.*

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями

Глобалізація та інтеграція України у світовий економічний простір зумовлюють необхідність модернізації національної економіки та її адаптації до умов жорсткої конкуренції. У цьому контексті особливого значення набуває ефективне функціонування системи державного управління, яка має забезпечувати сталий соціально-економічний розвиток країни. Проте, на сучасному етапі розвитку державне управління в Україні характеризується низкою проблем, серед яких недостатня ефективність, бюрократизованість, корупція та недостатня прозорість.

Ці проблеми є актуальними для багатьох країн світу, проте для України вони мають особливе значення у зв'язку з необхідністю проведення

масштабних реформ, спрямованих на європейську інтеграцію та забезпечення сталого розвитку країни. Вирішення проблем державного управління є важливим науковим та практичним завданням, оскільки від ефективності системи управління залежить успіх соціально-економічного розвитку країни.

Модернізація державного управління є необхідною умовою для успішного розвитку України та її інтеграції у світовий економічний простір.

Вирішення проблем, що існують у цій сфері, є важливим науковим та практичним завданням, яке потребує комплексного підходу та спільних зусиль влади, науковців та громадянського суспільства.

Аналіз останніх досліджень і публікацій

Серед науковців, які протягом останніх п'яти років займалися дослідженнями взаємозв'язку реформ у сферах місцевого самоврядування, аграрної політики та державного управління можна відмітити:

Гижко А.П. — досліджував світові практики впровадження децентралізації та їх досвід для України. У статті "Світові практики впровадження децентралізації та їх досвід для України" аналізує особливості проведення децентралізації в європейських державах, зокрема в Польщі та Франції, та вивчає їхній досвід для України [1].

Мельничук В.І. — досліджував регіональні особливості реформування місцевого самоврядування в Україні. У дисертації "Регіональні особливості реформування місцевого самоврядування в Україні" аналізує взаємозв'язок інституту місцевого самоврядування та політики євроінтеграції, зокрема вимоги до реформування організації системи місцевої влади в контексті євроінтеграційних зобов'язань України [2].

Дорош У.М. — досліджував пріоритетні напрями оновлення структури місцевого управління в Україні. У дисертації "Формування та розвиток механізму державного управління в умовах євроінтеграції України" визначає пріоритетні напрями оновлення структури місцевого управління, зокрема

гарантування дотримання принципу субсидіарності в межах впровадження євроінтеграційних процесів [3].

Чудик Н.О. — досліджувала конституційну реформу України 2015 року як шлях до змін. У статті "Конституційна реформа України 2015: шлях до змін" аналізує процес реформування місцевого самоврядування на засадах децентралізації державної влади, що передбачає створення фінансово незалежних громад, спроможних ефективно вирішувати свої проблеми [4].

Карий В.В. — досліджував децентралізацію як основний елемент вирішення проблем місцевого самоврядування в Україні. У статті "Децентралізація як основний елемент вирішення проблем місцевого самоврядування в Україні" аналізує важливість децентралізації для розвитку місцевого самоврядування та забезпечення ефективного управління на місцях [5].

Росоляк О.Б. — досліджувала бюджетну децентралізацію як запоруку ефективної конституційної реформи та становлення України як демократичної держави. У статті "Бюджетна децентралізація як запорука ефективної конституційної реформи та становлення України як демократичної держави" аналізує роль бюджетної децентралізації у забезпеченні фінансової незалежності місцевих громад та ефективного управління [6].

Цимбалістий Т.О. — досліджував бюджетну децентралізацію як запоруку ефективної конституційної реформи та становлення України як демократичної держави. У статті "Бюджетна децентралізація як запорука ефективної конституційної реформи та становлення України як демократичної держави" аналізує роль бюджетної децентралізації у забезпеченні фінансової незалежності місцевих громад та ефективного управління [7].

Формулювання цілей статті

Метою статті є проаналізувати взаємозв'язок реформ місцевого самоврядування, аграрної політики та публічного управління для відновлення економіки України в умовах децентралізації та євроінтеграції та сформулювати практичні рекомендації для державної політики.

Виклад основного матеріалу

Тема вдосконалення механізмів державного управління у контексті післявоєнного відновлення України, децентралізації та посилення місцевого самоврядування є надзвичайно важливою в сучасних умовах. Після руйнівних наслідків війни Україна стикається з численними викликами, серед яких відновлення інфраструктури, забезпечення економічної стабільності, підтримка соціальної сфери та інтеграція до європейського простору. Ефективне державне управління відіграє вирішальну роль у розв'язанні цих проблем, оскільки від його якості залежить здатність держави адаптуватися до нових реалій і забезпечити сталий розвиток.

Децентралізація, яка є одним із ключових напрямів реформ, надає можливість посилити спроможність місцевих громад вирішувати нагальні питання. Перерозподіл повноважень і ресурсів дозволяє громадам самостійно визначати пріоритети, відновлювати інфраструктуру, розвивати економіку та покращувати якість життя. У контексті європейської інтеграції ця реформа сприяє приведенню системи державного управління у відповідність до стандартів ЄС, підвищуючи прозорість, ефективність і демократичність процесів.

Особливо актуальним є розгляд взаємодії державного і місцевого рівнів управління у вирішенні комплексних завдань відновлення економіки, створення сприятливого бізнес-клімату, залучення інвестицій і підтримки підприємництва. Ця тема є основою для формування нових управлінських підходів, які відповідають сучасним викликам і сприяють реалізації довгострокових стратегій розвитку України. Таким чином, вдосконалення

механізмів управління є ключовою умовою для досягнення стабільності, процвітання та інтеграції країни в європейське співтовариство.

Основний розділ

Вдосконалення механізмів місцевого самоврядування, аграрної політики та публічного управління в контексті відновлення економіки України під час децентралізації та європейської інтеграції у повоєнний період є надзвичайно важливою через складні виклики, з якими країна стикається на даному етапі свого розвитку. Війна, що триває, призвела до масштабних руйнувань не тільки інфраструктури, а й економічних і соціальних структур, що вимагає комплексного підходу до відновлення країни. В умовах повоєнного періоду, коли кожен аспект управління та політики має величезне значення для стабільності, ефективні реформи на місцевому рівні, вдосконалення аграрної політики та модернізація публічного управління стають ключовими для забезпечення сталого економічного зростання та соціального добробуту.

Здійснення децентралізації, яка була розпочата ще до війни, виявило важливість зміцнення місцевих органів влади, однак для її успішної реалізації необхідно вирішити низку проблем. Вони стосуються як підвищення ефективності управління на місцях, так і створення умов для розвитку місцевих громад, що в умовах повоєнного відновлення є особливо важливим.

Аграрна політика, яка є важливою складовою економічного розвитку України, потребує адаптації до нових умов, особливо з огляду на руйнування сільськогосподарської інфраструктури. Відновлення сільського господарства є пріоритетним завданням, оскільки воно забезпечує продовольчу безпеку та стабільність економіки. У той же час важливо враховувати європейські стандарти і вимоги до аграрної політики, що підвищує потребу в модернізації галузі. [1].

Процес європейської інтеграції, що є стратегічною метою України, вимагає значних змін у всіх сферах управління, зокрема в місцевому самоврядуванні, публічному управлінні та аграрній політиці. Євроінтеграційні зобов'язання накладають вимоги щодо гармонізації внутрішніх політик з європейськими стандартами, що створює додаткові виклики для України в умовах відновлення.

Саме тому комплексний підхід до реформування зазначених сфер є необхідним для забезпечення стабільності країни, її економічного розвитку та інтеграції до європейського співтовариства в післявоєнний період.

Важливість вдосконалення механізмів місцевого самоврядування, аграрної політики та публічного управління в контексті відновлення економіки України в умовах децентралізації та європейської інтеграції у повоєнний період, зумовлена низкою факторів, що пов'язані як з внутрішніми викликами, так і з зовнішніми умовами розвитку країни.

По-перше, війна, що триває в Україні, спричинила масштабні руйнування інфраструктури, соціальних та економічних структур, тому ефективне відновлення потребує не лише відновлення фізичних об'єктів, але й глибоких реформ в управлінні та політиці. Відновлення економіки є ключовим аспектом для забезпечення стабільності та розвитку країни в післявоєнний період, а вдосконалення механізмів публічного управління є основою для формування ефективної моделі економічного відновлення.

По-друге, децентралізація, що розпочалась в Україні ще до війни, є важливим кроком у напрямку посилення місцевих громад, а також ефективного управління на місцях. Проте для її успішної реалізації необхідно вдосконалювати механізми місцевого самоврядування, щоб забезпечити їх здатність реагувати на нові виклики в умовах повоєнного відновлення, покращити комунікацію між рівнями влади та створити умови для сталого розвитку місцевих громад.

По-третє, аграрна політика України, яка має значний вплив на економіку країни, потребує модернізації та адаптації до нових умов. Відновлення сільського господарства, яке є однією з найбільш постраждалих галузей, є критично важливим для забезпечення продовольчої безпеки та економічного відродження. Водночас, необхідно враховувати європейські стандарти та інтеграційні вимоги, що також накладають додаткові умови до розвитку аграрної сфери.

По-четверте, процес європейської інтеграції України потребує вдосконалення всіх сфер управління, включаючи місцеве самоврядування, публічне управління та аграрну політику. Євроінтеграційні зобов'язання ставлять перед Україною завдання гармонізації внутрішніх політик з європейськими стандартами, що вимагає адаптації до нових вимог законодавства, управлінських практик і стандартів.

Аграрна політика відіграє ключову роль у відновленні сільського господарства України, оскільки цей сектор є одним із основних драйверів економіки країни. Після війни, коли значна частина аграрної інфраструктури зазнала серйозних руйнувань, ефективна аграрна політика стає критично важливою для забезпечення продовольчої безпеки, відновлення виробничих потужностей та стабільності на внутрішньому ринку. Крім того, аграрна політика має враховувати нові економічні реалії та європейські вимоги, щоб забезпечити конкурентоспроможність українського агросектору на міжнародній арені [4].

Однією з основних задач аграрної політики в умовах відновлення є підтримка фермерських господарств і малих виробників, які постраждали від військових дій. Знищення або пошкодження сільськогосподарської техніки, земельних угідь і об'єктів зберігання врожаю значно ускладнило процес відновлення. Для стимулювання відновлення виробництва необхідно створити програми фінансової підтримки, доступні кредити, субсидії на відновлення інфраструктури та закупівлю нової техніки, а також забезпечити

доступ до сучасних технологій та інновацій у сільському господарстві. Особливо важливою є підтримка дрібних фермерів, оскільки вони складають значну частину аграрного сектору та можуть стати основою для відновлення економіки в постконфліктний період.

Крім того, аграрна політика повинна враховувати потреби в модернізації аграрного виробництва, зокрема через запровадження нових технологій, які підвищують ефективність і зменшують витрати на виробництво. Це включає розвиток органічного землеробства, застосування агротехнологій, що дозволяють мінімізувати екологічний вплив, і розвиток точного землеробства, яке дозволяє більш ефективно використовувати ресурси. Водночас аграрна політика повинна бути спрямована на покращення інфраструктури для зберігання та переробки продукції, що дозволить зменшити втрати врожаю і покращити його якість.

Адаптація української аграрної політики до європейських вимог є ще одним важливим напрямом. Для інтеграції в європейський ринок Україна повинна гармонізувати своє законодавство з європейськими стандартами у сфері екології, безпеки харчових продуктів, якості продукції та торговельних відносин. Важливою складовою є розвиток сільських територій, які мають потенціал для залучення інвестицій у аграрну сферу. З цією метою необхідно впроваджувати програми, що стимулюватимуть інвестування в агропромисловий комплекс, полегшать доступ до європейських ринків для українських виробників та сприятимуть залученню нових технологій.

Таким чином, роль аграрної політики в умовах відновлення України є беззаперечною, оскільки вона забезпечує не лише відновлення сільського господарства, але й сприяє економічному зростанню, створенню нових робочих місць та підтримці стабільності в країні. Адаптація до нових економічних реалій і європейських вимог дозволить аграрному сектору стати важливим елементом на шляху до сталого розвитку України після війни.

Вдосконалення механізмів публічного управління є важливим аспектом для ефективного відновлення інфраструктури, підтримки бізнесу та сприяння соціально-економічному розвитку України в умовах післявоєнного відновлення. Враховуючи масштаби руйнувань, спричинених війною, публічне управління повинно стати основою для реалізації стратегії відновлення та стабільного розвитку країни.

Одним із основних напрямів вдосконалення публічного управління є розробка і впровадження ефективних механізмів для відновлення зруйнованої інфраструктури. У період післявоєнного відновлення важливо забезпечити координацію між різними рівнями влади та залучити до процесу відбудови місцеві громади. Для цього необхідно розробити чіткі стратегії відновлення інфраструктури, включаючи дорожні, енергетичні, водопостачальні та інші критичні об'єкти. Публічне управління має забезпечити прозорість у процесах відновлення, залучення ресурсів та ефективне використання державних коштів через механізми моніторингу та контролю [6].

Не менш важливим є підтримка бізнесу в умовах післявоєнного відновлення. Для того щоб забезпечити економічну стабільність, публічні органи повинні створювати сприятливі умови для розвитку малого та середнього бізнесу, адже це є важливим фактором для створення робочих місць і відновлення економічної активності. До основних завдань публічного управління в цьому контексті відноситься спрощення адміністративних процедур, надання податкових пільг і стимулів для підприємців, а також створення програм підтримки стартапів і інноваційних ініціатив. Важливо, щоб підтримка бізнесу була цілеспрямованою та адаптованою до реальних потреб сектору, враховуючи специфіку відновлення після конфлікту.

У рамках публічного управління необхідно також акцентувати увагу на соціально-економічному розвитку країни. Під час відновлення повинні бути створені програми, спрямовані на підтримку постраждалих верств населення,

зокрема внутрішньо переміщених осіб, людей, які втратили свої домівки або роботу, а також осіб, які зазнали значних економічних втрат через війну. Публічне управління повинно забезпечити доступ до соціальних послуг, освіти та охорони здоров'я для тих, хто найбільше потребує допомоги. Одним із пріоритетів повинна стати реформа соціального забезпечення та забезпечення рівного доступу до необхідних ресурсів.

Також важливим напрямом є розвиток цифрових технологій у публічному управлінні, що дозволяє підвищити ефективність роботи органів влади, забезпечити прозорість процесів і зменшити корупційні ризики. Впровадження електронних послуг, онлайн-реєстрації підприємств та автоматизації адміністративних процедур стане важливим кроком на шляху до модернізації публічного управління.

Загалом, вдосконалення механізмів публічного управління в умовах післявоєнного відновлення України є ключовим для забезпечення стабільності, економічного зростання та соціального добробуту. Впровадження ефективних реформ, розвиток інфраструктури та підтримка бізнесу створюють основу для сталого відновлення країни і інтеграції до європейського та світового економічного простору.

Процес реформування в Україні, зокрема в умовах повоєнного відновлення, супроводжується низкою викликів, які потребують комплексного підходу і належної політичної волі для їх подолання. Серед основних проблем, що виникають під час реформ, можна виділити руйнування інфраструктури, складнощі у впровадженні ефективного публічного управління, проблеми з відновленням сільського господарства та адаптацією аграрної політики до нових умов, а також необхідність інтеграції країни в європейські політичні та економічні структури [7].

Війна призвела до значних руйнувань інфраструктури, що ускладнює процес відновлення. Зруйновані дороги, мости, енергетичні об'єкти та інші інфраструктурні об'єкти не лише впливають на економічну діяльність, але й

ускладнюють доступ до базових соціальних послуг. Відновлення інфраструктури вимагає значних фінансових витрат і координації з міжнародними партнерами для залучення інвестицій. Одним із головних завдань є вдосконалення механізмів публічного управління, що включає розвиток системи місцевого самоврядування, прозорість і підзвітність органів влади, а також ефективне використання державних коштів. Відсутність чіткої координації між органами влади, а також неефективна бюрократія можуть стати значними бар'єрами на шляху реформ. Сільське господарство є важливим сектором української економіки, і його відновлення вимагає підтримки як держави, так і приватного сектора. В умовах післявоєнного періоду необхідно не лише відновити зруйновані аграрні потужності, але й адаптувати аграрну політику до європейських стандартів, що включає питання безпеки харчових продуктів, екологічної відповідальності та інтеграції в міжнародні торговельні системи. Бізнес є одним із головних рушіїв економічного розвитку, проте після війни підприємці стикаються з численними перешкодами, такими як недостатня доступність фінансування, високі податкові навантаження та нестабільність правової системи. Для відновлення економіки важливо створити умови для розвитку бізнесу, особливо малого та середнього, який може стати основою для створення нових робочих місць і стимулювання інновацій.

Війна залишила за собою соціальні наслідки, зокрема масову міграцію, руйнування домівок і робочих місць, а також великий відсоток людей, що потребують медичної допомоги, психологічної реабілітації та соціальної підтримки.

Важливо, щоб державні органи враховували ці потреби та забезпечували належну допомогу тим, хто постраждав від наслідків війни. Україна прагне стати частиною європейської спільноти, що вимагає гармонізації національного законодавства з європейськими стандартами у всіх сферах — від прав людини до економічної політики. Проблема полягає

в адаптації національної системи управління до вимог ЄС, а також у забезпеченні готовності країни до виконання умов для членства.

Для забезпечення ефективного відновлення та розвитку економіки необхідно вдосконалювати публічне управління, що включає створення прозорих механізмів взаємодії між різними рівнями влади, а також між державними установами і громадянами. Рекомендується впровадження цифрових технологій для автоматизації адміністративних процедур, зокрема для реєстрації бізнесу, надання державних послуг та моніторингу виконання публічних фінансів. Необхідно розробити стратегію залучення іноземних інвестицій для відновлення інфраструктури та підтримки бізнесу. Для цього потрібно створити інвестиційно привабливі умови, включаючи податкові пільги, державні гарантії та покращення правової охорони інвестицій [5].

Також важливим є створення програм з партнерства держави та приватного сектору для спільного фінансування відновлення інфраструктури. Аграрна політика повинна бути спрямована на підтримку малих та середніх фермерських господарств, надаючи їм фінансову підтримку та технічну допомогу для відновлення виробничих потужностей.

Важливо також стимулювати розвиток органічного землеробства, агротуризму та нових технологій у сільському господарстві. Задля інтеграції в європейські ринки потрібно удосконалити систему сертифікації та контролю якості продукції відповідно до європейських стандартів. Для стимулювання розвитку бізнесу варто створити доступні фінансові інструменти, зокрема через державні фонди підтримки малого та середнього бізнесу, що можуть включати пільгові кредити, гранти на розвиток інновацій та створення нових робочих місць.

Окрім цього, необхідно знизити адміністративний тиск і забезпечити простіші умови для виходу бізнесу на міжнародні ринки. Важливо створити програми допомоги постраждалим від війни, включаючи відшкодування за зруйноване майно, надання тимчасового житла та психологічну допомогу.

Також необхідно розвивати систему соціального захисту для внутрішньо переміщених осіб і тих, хто втратив роботу через війну.

Для успішної інтеграції України в європейські структури потрібно прискорити реформування законодавства відповідно до європейських стандартів, створити сприятливі умови для розвитку підприємництва, а також забезпечити ефективне управління та боротьбу з корупцією. Важливим етапом є розвиток інфраструктури та адаптація економічної політики до вимог ЄС.

Для подолання викликів, які стоять перед Україною під час реформування в умовах післявоєнного відновлення, важливо впровадити додаткові практичні заходи.

По-перше, для стабільного розвитку економіки варто зосередитися на відновленні малого та середнього бізнесу через розширення доступу до фінансування. Створення пільгових кредитних програм, а також державних грантів для підприємців допоможе відновити економічну активність. Державі варто створити стимули для стартапів і малих компаній, включаючи зниження податків для нових підприємств у критичних секторах, таких як інформаційні технології, енергетика та агробізнес.

По-друге, необхідно активно підтримувати розвиток інновацій та цифрових технологій. Оскільки ці сфери можуть стати важливими рушіями економічного відновлення, уряд має інвестувати в інфраструктуру для розвитку цифрових послуг та створити сприятливе середовище для інвестування в ІТ-сектор. Розширення інтернет-доступу та забезпечення онлайн-платформ для бізнесу сприятиме не лише розвитку підприємництва, а й зменшенню адміністративних бар'єрів.

По-третє, Україні варто посилити міжнародне співробітництво та залучати іноземних партнерів для реалізації спільних проектів. Зокрема, треба розробити стратегії для залучення інвестицій у відновлення інфраструктури через міжнародні фонди та організації. Інтеграція в

європейські економічні структури сприятиме швидкому відновленню та забезпечить стабільне економічне зростання в майбутньому.

Враховуючи ці рекомендації, Україна може успішно подолати виклики реформування та створити умови для стабільного економічного розвитку в післявоєнний період.

Децентралізація та посилення місцевого самоврядування є ключовими аспектами реформ в Україні, зокрема у процесі відновлення після війни. Цей процес має на меті покращення управлінських механізмів на місцевому рівні, надання більше повноважень та ресурсів місцевим органам влади, що дозволяє ефективніше вирішувати соціально-економічні проблеми громади, знижувати бюрократичні бар'єри і покращувати рівень життя громадян.

Одним із головних завдань децентралізації є перерозподіл фінансових ресурсів між державним і місцевим бюджетами. У рамках цієї реформи місцеві органи влади отримують більше фінансів для реалізації соціальних і економічних проєктів на місцях. Важливим кроком є також впровадження нових механізмів фінансування місцевих програм, які б дозволяли громадам самостійно вирішувати найбільш нагальні проблеми, такі як відновлення інфраструктури, підтримка соціальних установ, розвиток малих і середніх підприємств [3].

Посилення місцевого самоврядування також передбачає збільшення повноважень органів місцевої влади в управлінні територіями та наданні публічних послуг. Місцеві органи отримують більший контроль над управлінням земельними ресурсами, питаннями будівництва та розвитку місцевої інфраструктури. Зокрема, реформа децентралізації дозволяє місцевим органам влади ефективніше використовувати землі, залучати інвестиції для розвитку громад та покращувати житлові умови для населення.

Однак для ефективної децентралізації необхідно також зміцнити інституційну спроможність місцевих органів влади. Це включає підвищення кваліфікації місцевих чиновників, навчання нових управлінських підходів,

розвиток стратегічного планування на місцях. Важливим є також створення системи прозорості і підзвітності, що дозволить уникнути корупційних ризиків та підвищити довіру громадян до органів місцевої влади.

Децентралізація також повинна включати створення сприятливих умов для розвитку місцевої економіки. Місцеві органи повинні мати змогу розробляти і реалізовувати стратегії розвитку підприємництва, підтримки інновацій та залучення інвестицій. Завдяки наданим повноваженням громади можуть ефективніше впливати на соціально-економічне становище, включаючи розвиток аграрного сектору, малий та середній бізнес, а також покращення якості життя на місцях [2].

Важливим елементом є також участь громадян у процесах прийняття рішень на місцевому рівні. Реалізація принципів участі та відкритості у процесах самоврядування дозволяє зміцнити демократію та сприяє розвитку місцевих громад. Місцеві органи повинні активно взаємодіяти з громадськими організаціями, підприємцями та жителями для вирішення нагальних проблем громади.

Висновок

Децентралізація є важливим етапом на шляху до європейської інтеграції України. Відповідно до європейських стандартів управління, реформа місцевого самоврядування сприяє розвитку демократії, покращенню управління на місцях, а також підвищенню рівня життя громадян. Завдяки децентралізації, Україна має шанс створити більш ефективну систему управління, де місцеві громади самостійно вирішують питання, важливі для їхнього розвитку, отримують відповідні ресурси і мають більше можливостей для покращення соціально-економічної ситуації на своїх територіях.

Децентралізація та посилення місцевого самоврядування є ключовими аспектами післявоєнного відновлення України, спрямованими на модернізацію державного управління, економічне зростання та покращення

якості життя громадян. Передача повноважень та фінансових ресурсів на місцевий рівень створює умови для ефективного реагування на виклики, які постають перед громадами. Завдяки цьому місцеві органи влади отримують змогу самостійно визначати пріоритети розвитку, відновлювати інфраструктуру, підтримувати соціальні ініціативи та сприяти підприємництву. Це забезпечує швидкість та адресність рішень, що особливо важливо в умовах післявоєнного періоду.

Реформа місцевого самоврядування також сприяє підвищенню якості управління через впровадження сучасних підходів до стратегічного планування та прийняття рішень. Посилення інституційної спроможності місцевих органів влади, навчання кадрів і запровадження прозорих механізмів управління забезпечують ефективне використання ресурсів. Особливу роль у цьому відіграє впровадження електронного урядування, яке мінімізує корупційні ризики та підвищує довіру громадян до органів влади. Крім того, децентралізація відкриває широкі можливості для економічного зростання на місцевому рівні. Громади отримують інструменти для залучення інвестицій, розвитку малого та середнього бізнесу, реалізації інноваційних проектів, що сприяє створенню робочих місць, збільшенню податкових надходжень і покращенню соціально-економічних умов.

Важливим аспектом реформи є залучення громадян до процесів управління та прийняття рішень. Активна участь населення у визначенні пріоритетів і контролі за використанням ресурсів не лише зміцнює демократію, а й створює умови для врахування потреб і очікувань місцевих жителів. Відкрите обговорення ініціатив та прозорість дій влади підвищують соціальну згуртованість і зміцнюють довіру до місцевих органів. У контексті європейської інтеграції децентралізація відіграє важливу роль. Відповідність принципам Європейської хартії місцевого самоврядування дозволяє створити систему управління, яка відповідає європейським стандартам демократії, прозорості та ефективності. Це сприяє інтеграції України в

європейський простір, посилюючи її позиції як реформованої та сучасної держави.

Таким чином, децентралізація та посилення місцевого самоврядування є не лише інструментами ефективного управління, а й важливими умовами для сталого розвитку територій, економічного зростання та покращення добробуту громадян. Успішна реалізація цих реформ вимагає комплексного підходу, включаючи ефективне управління фінансами, прозорість процесів, підвищення професійності управлінців та активне залучення громадськості. Ці кроки закладають основу для побудови сильної, демократичної та економічно стійкої України.

Література

1. Гижко, А. П. (2020). Світові практики впровадження децентралізації та їх досвід для України. Журнал публічного права, 4, с. 45–53.
2. Мельничук, В. І. (2023). Регіональні особливості реформування місцевого самоврядування в Україні. Вісник Львівського університету. Серія юридична, 28, с. 101–112.
3. Дорош, У. М. (2021). Формування та розвиток механізму державного управління в умовах євроінтеграції України. Наукові праці Національного університету "Львівська політехніка", 2, с. 87–95.
4. Чудик, Н. О. (2020). Конституційна реформа України 2015: шлях до змін. Вісник Ужгородського університету, 43, с. 34–42.
5. Карий, В. В. (2022). Децентралізація як основний елемент вирішення проблем місцевого самоврядування в Україні. Право України, 7, с. 50–58.
6. Росоляк, О. Б. (2021). Бюджетна децентралізація як запорука ефективної конституційної реформи та становлення України як

демократичної держави. Вісник національного університету державної фіскальної служби України, 4(2), с. 11–17.

7. Цимбалістий, Т. О. (2021). Бюджетна децентралізація як запорука ефективної конституційної реформи та становлення України як демократичної держави. Науковий вісник Черкаського університету, 5, с. 22–29.

References

1. Gyzko, A. P. (2020) "World practices of decentralization implementation and their experience for Ukraine". *Journal of Public Law*, vol. 4, pp. 45–53.

2. Melnychuk, V. I. (2023) "Regional features of local government reform in Ukraine". *Bulletin of Lviv University. Legal Series*, vol. 28, pp. 101–112.

3. Dorosh, U. M. (2021) "Formation and development of the state governance mechanism in the conditions of Ukraine's European integration". *Scientific Papers of the National University "Lviv Polytechnic"*, vol. 2, pp. 87–95.

4. Chudyk, N. O. (2020) "Constitutional reform of Ukraine 2015: a path to change". *Bulletin of Uzhhorod University*, vol. 43, pp. 34–42.

5. Kariy, V. V. (2022) "Decentralization as a key element of solving local government issues in Ukraine". *Law of Ukraine*, vol. 7, pp. 50–58.

6. Rosolyak, O. B. (2021) "Budget decentralization as a guarantee of an effective constitutional reform and the establishment of Ukraine as a democratic state". *Bulletin of the National University of State Fiscal Service of Ukraine*, vol. 4(2), pp. 11–17.

7. Tsymbalystyi, T. O. (2021) "Budget decentralization as a guarantee of an effective constitutional reform and the establishment of Ukraine as a democratic state". *Scientific Bulletin of Cherkasy University*, vol. 5, pp. 22–29.

Стаття надійшла до редакції 29.01.2025 р.